

Το Δελτίο του Ε.Π.Π. Αρ.79

(Ιούλιος- Αύγουστος 2019)

<http://www.observatoireplurilinguisme.eu>

Μετάφραση κειμένου: Ευτυχία Δαμάσκου

Άρθρο Σύνταξης – Με το βλέμμα στραμμένο στην Αφρική και τη γλωσσική πρόκληση

Έπειτα από το 1^ο Παγκόσμιο Συνέδριο Γαλλόφωνων Ερευνητών και Εμπειρογνομώνων που διοργανώθηκε από την ACAREF (Ακαδημία γαλλόφωνων ερευνών και σπουδών) στο Πανεπιστήμιο της Γκάνας, στην πόλη Legon, κοντά στην Accra, από τις 11 έως τις 14 Ιουνίου 2019, είναι φυσικό να ρίξει κανείς μια καλοπροαίρετη ματιά στην Αφρική.

Πρώτον, το συγκεκριμένο Συνέδριο ήταν αρκετά φιλόδοξο, καθώς συγκέντρωσε σχεδόν 250 συμμετέχοντες, έχοντας λάβει 675 προτάσεις συμμετοχής.

Πριν από είκοσι χρόνια, μια τέτοια εκδήλωση θα είχε αναμφισβήτητα διεξαχθεί στην Ευρώπη, και θα μπορούσε να έχει τον τίτλο «Οι ανθρωπιστικές επιστήμες στο πλάι της Αφρικής». Ωστόσο, αυτή τη φορά το συγκεκριμένο Συνέδριο αποτέλεσε τη συνέχεια τριών άλλων Συνεδρίων πάνω στη Διδακτική και τη Διδασκαλία Γλωσσών και Λογοτεχνιών στην Αφρική, τα οποία διοργανώθηκαν το 2016, το 2017 και το 2018. Τα τελευταία αυτά Συνέδρια είχαν ήδη αποδείξει το σθένος μιας νέας γενιάς αφρικανών ερευνητών και αναδεικνύουν το γεγονός ότι η Αφρική λόγω των αναπτυξιακών προβλημάτων αποτελεί ένα χώρο όπου η καινοτόμος έρευνα μπορεί να ευημερήσει.

Ως εκ τούτου, το Παγκόσμιο Συνέδριο Γαλλόφωνων Ερευνητών ήταν η φυσική προέκτασή τους και προσφερόταν να βγει από το αποκλειστικό εκπαιδευτικό και γλωσσολογικό πλαίσιο, προκειμένου να διερευνήσει τις ανθρωπιστικές επιστήμες, δηλαδή τον αντίκτυπο του συνόλου των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών στις κοινωνίες, και την ικανότητά τους να διαχειρίζονται τα αφρικανικά ζητήματα ανάπτυξης.

Και εφόσον οι αγγλόφωνες έρευνες διέθεταν ασύγκριτα συστήματα SEO, ήταν επιτακτική η ανάγκη να τονιστεί η πρόοδος της γαλλόφωνης έρευνας.

Η αφύπνιση της Αφρικής

Τα τελευταία 20 χρόνια στην Αφρική έχουν σημειωθεί βαθύτατες αλλαγές. Η Αφρική ήταν ο κύριος δικαιούχος του σχεδίου *Εκπαίδευση για όλους* που αποφασίστηκε το 2000 στη διάσκεψη του Ντακάρ, και είναι η πρώτη ήπειρος που αφορά ο Στόχος 4 της ατζέντας του 2030 για την αειφόρο ανάπτυξη. Σήμερα συγκεντρώνει το 30% της αναπτυξιακής βοήθειας, ενώ επί του παρόντος δεν αντιπροσωπεύει παρά το 17% του παγκόσμιου πληθυσμού¹, ενώ ένα σύνολο στοιχείων επιτρέπει να θεωρούμε ->

Διεύθυνση και σύνταξη : Christian Tremblay, Anne Bui

Το ενημερωτικό δελτίο του Ε.Π.Π. μεταφράζεται εθελοντικά στα γερμανικά, τα αγγλικά, τα αραβικά, τα βουλγάρικα, τα κροάτικα, τα ισπανικά, τα ελληνικά, τα ιταλικά, τα πολωνικά, τα πορτογαλικά, τα ρουμάνικα και τα ρώσικα. Τα κείμενα είναι διαθέσιμα online. Ευχαριστούμε τους μεταφραστές. Για να προσθέσετε κι άλλες γλώσσες, επικοινωνήστε μαζί μας,

Μπορείτε να βρείτε τα προηγούμενα ενημερωτικά δελτία πατώντας εδώ

Σε αυτό το τεύχος

- Άρθρο Σύνταξης- Με το βλέμμα στραμμένο στην Αφρική και τη γλωσσική πρόκληση
- Πρόσφατα άρθρα που δεν πρέπει να χάσετε

- Άλλες ανακοινώσεις και δημοσιεύσεις

-> ότι η Αφρική έχει αρχίσει να αναδύεται. Αυτή η ανάπτυξη, παρά τις μεγάλες ανισότητες και την ανεπαρκή μείωση της φτώχειας, επηρεάζει σχεδόν όλες τις χώρες, χωρίς να χρειάζεται να κάνουμε διάκριση, όπως έχει γίνει στο παρελθόν, ανάμεσα σε γαλλόφωνες και αγγλόφωνες αφρικανικές χώρες.

Για να πάρετε μια ιδέα για τη βιωσιμότητα της διαδικασίας, θα πρέπει να ενσωματωθούν κάποια δεδομένα.

Πρώτον, η διαδικασία αυτή βασίζεται σε σημαντικές προόδους που έχουν επιτευχθεί στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης. Υπάρχει σημαντική πρόοδος που υπολείπεται ακόμα, ωστόσο, η ανάπτυξη που έχει σημειωθεί δε θα ήταν δυνατή χωρίς την εισροή κεφαλαίων και την ανάπτυξη

1 Αυτό συνέβαινε ήδη τον 17^ο αιώνα, και στη συνέχεια ο αφρικανικός πληθυσμός, είδε το μερίδιό του να μειώνεται μέχρι το 1900, όπου δεν αντιπροσώπευε παρά μόνο το 7%, για να ανακάμψει έκτοτε. Η αφρικανική ήπειρος είναι αυτή της οποίας η δημογραφική ανάπτυξη αυξάνεται ταχύτερα σήμερα και αναμένεται να φθάσει το 31% του παγκόσμιου πληθυσμού γύρω στο 2.050.

-> εσωτερικών αποταμιεύσεων, για τα οποία η βελτίωση του κράτους στον τομέα της υγείας και της παιδείας αποτελούσαν προαπαιτούμενο έδαφος, αλλά και τον πιο ισχυρό μοχλό. Βλέπουμε να σχηματίζεται μια ενάρετη σχέση ανάμεσα στη βελτίωση της κατάστασης της υγείας και της άυξης του μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού, αφενός, και της ελκυστικότητας των οικονομιών για επένδυση, τόσο σε εγχώριο όσο και σε διεθνές επίπεδο, αφετέρου. Οι άμεσες επενδύσεις προς την αφρικανική ήπειρο αυξήθηκαν από 15 σε 38 δις δολάρια από το 2000 έως το 2008 και σε 45 δις το 2015. Αυτή η άυξηση μπορεί να εξηγηθεί. Εάν βασιστούμε στο Γαλλικό Συμβούλιο Επενδύσεων στην Αφρική, η Αφρική προσφέρει την υψηλότερη επενδυτική απόδοση στον κόσμο. Αξίζει να σημειωθεί ότι ένα μεγάλο μέρος της επένδυσης προέρχεται από τους Αφρικανούς της διασποράς, και κυρίως στη Γαλλία. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, τα εμβάσματα από Αφρικανούς της διασποράς που προέρχονται από κράτη της υποσαχάριας Αφρικής ανέρχονται στα 2,2 δις δολάρια το 2001, σε 4,6 δις το 2008 και 10,6 το 2015. Για τη βόρεια και κεντροανατολική Αφρική τα αντίστοιχα αριθμητικά δεδομένα είναι 1 δις δολάρια, 6,7 δις και 6,8 δις. Τα αποτελέσματα αυτά είναι αξιοσημείωτα. Ωστόσο, κατά την περίοδο αυτή, το ποσοστό επενδύσεων, μεταξύ 20% και 30% του ΑΕΠ, παραμένει κάτω από τον παγκόσμιο μέσο όρο, ο οποίος κυμαίνεται ανάμεσα στο 23% και 26%, και απέχει ακόμα πολύ από την ανατολική Ασία και τον Ειρηνικό, όπου κυμαίνεται ανάμεσα στο 37% και 43% και τη νότια Ασία μεταξύ 25% και 38%.

Προφανώς, αυτός ο ενάρετος κύκλος λειτουργεί μόνο σε μια γενική κατάσταση σχετικής πολιτικής σταθερότητας η οποία συνδέεται με ένα κλίμα εμπιστοσύνης, το οποίο συμβαδίζει με περισσότερη δημοκρατικά και μέσα σε ένα ευνοϊκό οικονομικό πλαίσιο, προϋποθέσεις δύσκολες να επιτευχθούν και αποδυναμωμένες από πολλαπλές απειλές.

Το δεύτερο αξιοσημείωτο στοιχείο αφορά το περιεχόμενο της ανάπτυξης. Τα έσοδα που προέρχονται από φυσικούς πόρους- τα αρχαία θεμέλια της αφρικανικής οικονομίας- αντιπροσώπευαν μόλις το 24% της ανάπτυξης κατά το παρελθόν. Τα υπόλοιπα προερχόταν από άλλους ακμάζοντες τομείς όπως τα χρηματοοικονομικά, το λιανικό εμπόριο, η γεωργία και οι τηλεπικοινωνίες. Δε διαθέτουν όλες οι αφρικανικές χώρες φυσικούς πόρους, ωστόσο, η άυξηση του ΑΕΠ επιταχύνθηκε σχεδόν παντού. Αυτό σημαίνει σαφέστατα ότι η ανάπτυξη ανταποκρίνεται στις ανάγκες των τοπικών αγορών, χωρίς να περιθωριοποιείται από τις διεθνείς αγορές.

Η συγκεκριμένη οικονομική δραστηριότητα βασίζεται στην πολύ έντονη δραστηριότητα τοπικών επιχειρήσεων, και όπως υπογραμμίζουν οι Sabine Patricia Mounou Mbend, Αντιπρόεδρος του Πανεπιστημίου Yaoundé II, Barnabé Thierry Godono και Lucain Som, του Πανεπιστημίου Aube Nouvelle στη μελέτη τους πάνω στις οικονομικές προοπτικές της υποσαχάριας Αφρικής, η οποία υπάρχει και στο [site του ΕΠΠ](#), η ψηφιακή οικονομία είναι έντονα παρούσα και αναπτύσσεται πολύ πιο γρήγορα από τους παραδοσιακούς τομείς, τροφοδοτώντας σε προσωπικό τους τελευταίους. Σήμερα, η αφρικανική ήπειρος η οποία εξακολουθεί να αντιπροσωπεύει μόνο το 3,85% του παγκόσμιου ΑΕΠ για το 2017, είναι η δεύτερη αγορα παγκοσμίως στη ζήτηση τεχνολογιών πληροφορίας.

Ένα ακόμα αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό είναι η γυναικοποίηση της οικονομίας και, ιδιαίτερα, της επιχειρηματικότητας. Η Diaretou Gaye, διευθύντρια στρατηγικής και επιχειρήσεων στην Παγκόσμια Τράπεζα, στην οποία γίνεται αναφορά στην ίδια μελέτη, σημείωνε το 2018: «Η Αφρική είναι η μόνη περιοχή στον κόσμο όπου περισσότερες γυναίκες απ'ότι άντρες επιλέγουν το μονοπάτι της επιχειρηματικότητας, μια πραγματικότητα για την οποία δε γίνεται αρκετός λόγος». Περίπου το 25% των γυναικών που εργάζονται ξεκινούν τις δικές τους επιχειρήσεις, συνεισφέροντας περίπου στο 65% του πλούτου της ήπειρου. Οι αποδόσεις των επιχειρήσεων που έχουν επικεφαλής γυναίκες φαίνεται ότι είναι κατά 34% υψηλότερες από αυτές που διευθύνονται από άντρες.

Και τι τους ωθεί προς την επιχείρηση; Σύμφωνα με την ίδια μελέτη, ο πρώτος παράγοντας είναι η ανάγκη να θρέψουν την οικογένεια. Πάνω σε αυτό, η περίπτωση των γυναικών από τη Ρουάντα αποτελεί εξαίρεση, και επισημαίνεται με αξιοσημείωτο τρόπο στην εκμπομή *Envoiyé special. Rwanda, le pays des femmes* (Ρουάντα, η χώρα των γυναικών)- 18 Απριλίου 2019 (στο κανάλι France 2, https://www.youtube.com/watch?v=XN5k2MuH_Fg). «Ελλείπει ανδρών, οι οποίοι σκοτώθηκαν κατά εκατοντάδες χιλιάδες έπειτα από τη γενοκτονία του 1994, οι γυναίκες της Ρουάντα έπρεπε να ξαναχτίσουν τη χώρα. Σήμερα, αποτελούν την πλειοψηφία στη Βουλή της χώρας και κατλεχουν στρατηγικές θέσεις τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα».

Ωστόσο, η μεγαλύτερη ευκαιρία για την Αφρική είναι η νεολαία της. Με το 65% να είναι κάτω των 25 ετών, οι δυνατότητες ανάπτυξης είναι σημαντικές, ενώ παράλληλα ο ΟΗΕ προβλέπει ότι ο πληθυσμός της Αφρικής, από το 17% του παγκόσμιου πληθυσμού το 2017, αναμένεται να λάβει ποσοστό άνω του 30% το 2050.

Ορισμένοι θα επικαλεστούν το φόβητρο του υπερπληθυσμού, το οποίο δεν πρέπει να αγνοηθεί, αλλά πρέπει να αντισταθμιστεί από τρεις πλευρές. Πρώτον, η Αφρική στο σύνολό της έχει μέσο πληθυσμό 30 κατοίκων ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, κάτι που δεν την καθιστά μια υπερπληθής ήπειρο, αν αναλογιστούμε την έκτασή της (9 φορές λιγότερο πυκνοκατοικημένη από την Ινδία, για παράδειγμα). Δεύτερον, λόγω της

αύξησης του επιπέδου εκπαίδευσης και ανάπτυξης, η Αφρική έχει μπει στη διαδικασία της δημογραφικής μετάβασης. Έτσι, μετά από μια ισχυρή επέκταση του πληθυσμού, λόγω της απότομης μείωσης των ποσοστών θνησιμότητας λόγω της βελτίωσης της κατάστασης της υγείας, η καθοδική πορεία της γονιμότητας είναι σχεδόν γενικευμένη, παρά τις μεγάλες διακυμάνσεις από τη μια χώρα στην άλλη και ένα ρυθμό που ορισμένοι θα τον έβρισκαν ανεπαρκή. Τέλος, το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της Αφρικής είναι ίσως το εύρος των προκλήσεων που αντιμετωπίζει, στην υγεία, στην εκπαίδευση, στην οικολογία, στην οικονομία και στη γλώσσα, οι οποίες δεν είχαν κάτι αντίστοιχο στην ιστορία της ανθρωπότητας.

Οι γλωσσικές προκλήσεις

Ως Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για την πολυγλωσσία (και όχι Παρατηρητήριο της Ευρωπαϊκής πολυγλωσσίας), παρακολουθούμε με προσοχή τα εκπαιδευτικά και γλωσσικά ζητήματα στην Αφρική, τα οποία έχουν ήδη οδηγήσει στην έκδοση τριών βιβλίων και σύντομα ενός τέταρτου.

Παρά την αδιαμφισβήτητη πρόοδο, η εκπαίδευση πρέπει να παραμείνει ύψιστη προτεραιότητα και στις τρεις βαθμίδες εκπαίδευσης, την πρωτοβάθμια, τη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια. Αλλά ας παραμείνουμε στη γλωσσική πτυχή, των οποίων οι συνέπειες, συχνά μη επαρκώς κατανοητές, είναι στην πραγματικότητα σημαντικές.

Οι ευρωπαϊκές χώρες έγιναν τον 19ο αιώνα, με την επιβεβαίωση των σύγχρονων εθνών-κρατών, χώρες μονογλωσσικής κουλτούρας. Και λέμε «μονογλωσσικής κουλτούρας» επειδή δεν είναι πραγματικά μονογλωσσικές, αλλά απέχει πολύ ακόμα.

Αντιστρόφως, λόγω του εξαιρετικού μωσαϊκού των αφρικανικών γλωσσών, η πολυγλωσσία αποτελεί κυρίαρχο στοιχείο των αφρικανικών κοινωνιών. Η κατάσταση αυτή πρέπει να θεωρηθεί ως τύχη και ως ευκαιρία να μην επαναλάβουμε αυτό που συνέβη στην Ευρώπη, ιδίως στη Γαλλία, όπου ο χώρος των περιφερειακών γλωσσών μειώθηκε δραστικά σε διάστημα τριών έως τεσσάρων γενεών. Ωστόσο, είναι απαραίτητο να καταλάβουμε τι πραγματικά συνέβη. Η ιδεολογική εξήγηση είναι μια πολύ κακή εξήγηση και δεν οδηγεί σε καμία συγκεκριμένη απάντηση.

Έτσι, ορισμένοι επικαλούνται με εφησυχασμό τη γλωσσική ζημία που φέρεται να διέπραξε ο Abbé Grégoire κατά τη Γαλλική Επανάσταση, με την έκθεσή του σχετικά με την *ανάγκη και τα μέσα εξολόθρωσης των ιδιωμάτων και οικομενικής χρήσης της γαλλικής γλώσσας (Εθνική σύμβαση 1794)*. Ό,τι κι αν σκεφτεί κάποιος γι' αυτή την έκθεση, με το πέρασμα του χρόνου και την εξέλιξη των γλωσσικών ιδεών, είναι εντελώς απατηλό να φανταστούμε ότι μια κοινοβουλευτική έκθεση, ακόμη και αν λάμβανε υπόψη τις επικρατούσες ιδέες κατά την περίοδο της Γαλλικής Επανάστασης, θα μπορούσε να επηρεάσει τη γλωσσική συμπεριφορά ενός πληθυσμού κυρίως αγροτικού και σε μεγάλο βαθμό αναλφάβητου. Άλλοι παράγοντες, πολύ πιο σημαντικοί και οικομενικοί, έχουν μπει στο παιχνίδι. Ας θυμηθούμε ότι σχεδόν έναν αιώνα αργότερα, οι νόμοι του Jules Ferry (1881-1882) για τη δημόσια εκπαίδευση είχαν ως πρώτο κίνητρο να καλυφθεί η έλλειψη εκπαίδευσης του γαλλικού πληθυσμού, η οποία θεωρείται η πρώτη αιτία ήττας απέναντι στην Πρωσία το 1870. Οι νόμοι αυτοί έκαναν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση δημόσια, ελεύθερη και κοσμική, και έπειτα υποχρεωτική από 6 έως 13 ετών και χωρίς διαφορά μεταξύ κοριτσιών και αγοριών. Η πρώτη επίδραση των νόμων του Jules Ferry ήταν η επιτάχυνση της αλφαριθμητισμού, ο οποίος από το 75% του πληθυσμού στο βορειοανατολικό κομμάτι της χώρας και λιγότερο από 50% στην υπόλοιπη χώρα, αυξήθηκε σε περισσότερο από 95% σε όλη τη χώρα την παραμονή του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Φυσικά, αυτός ο γραμματισμός έγινε στα Γαλλικά και μόνο στα Γαλλικά, κάτι που παρέμπεπε στην εποχή του προφανούς. Πέρα από την εκπαίδευση, είναι σαφές ότι κι άλλες θεμελιώδεις διαδικασίες (βιομηχανική επανάσταση, αστικοποίηση, ανάπτυξη των μέσων ενημέρωσης) έχουν πραγματοποιηθεί για να οδηγήσουν στην αποστασιοποίηση των οικογενειών από τις τοπικές γλώσσες, η οποία ήταν μαζική την περίοδο μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Αυτήν ακριβώς την ισχυρότατη διαδικασία είναι που θα πρέπει να μπορέσουμε να αποφύγουμε να αναπαράγουμε στην Αφρική και η οποία έχει όλες τις πιθανότητες να αναπαραχθεί εάν δεν υλοποιηθούν καταλληλές πολιτικές.

Δεν τίθεται θέμα επιβράδυνσης της προσχώρησης των πληθυσμών στις μεγάλες διεθνείς γλώσσες, οι οποίες στην Αφρική είναι τα γαλλικά και τα Αγγλικά, ούτε να στερηθούν της δυνατότητας να της οικειοποιηθούν. Αυτή όμως η διαδικασία δεν μπορεί να γίνει αγνοώντας τις μητρικές γλώσσες. Και υπάρχουν γι' αυτό δύο θεμελιώδεις λόγοι.

Θα μπορούσε κάποιος να φανταστεί κατά την περίοδο του Μεσαίωνα στην Ευρώπη να μαθαίνει Λατινικά χωρίς να καταφεύγει σε μητρικές γλώσσες (το να μαθαίνει να διαβάζει και να γράφει κανείς στο Μεσαίωνα σήμαινε ουσιαστικά ότι μαθαίνει Λατινικά); Ένα από τα μεγάλα εγχειρίδια εκμάθησης Λατινικής γλώσσας της εποχής, το οποίο γράφτηκε γύρω στο 1199, *Η Διδαχή* του Alexandre de Villedieu, το εξηγεί με πολύ απλά λόγια: «Αν στην αρχή τα παιδιά έχουν δυσκολία στο να κατανοήσουν,... να εφιστήσουμε την προσοχή τους αποφεύγοντας τη δογματική παρουσίαση και διδάσκοντας τα παιδιά στη μητρική τους γλώσσα.» (Chaurand, *Nouvelle histoire de la langue française*, 1999 : 125).

Ως εκ τούτου, η χρήση τοπικών ή εθνικών γλωσσών στην εκπαίδευση αποτελεί προϋπόθεση για την καλύτερη μάθηση στο σχολείο, την πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, το οποίο αποτελεί μείζον πρόβλημα για τα κορίτσια και τα αγόρια.

Ο δεύτερος λόγος είναι η ανάγκη προστασίας και προώθησης της πολιτιστικής και λογοτεχνικής κληρονομιάς

Που αποτελούν οι μητρικές γλώσσες. Για παράδειγμα, πολλοί εισηγητές στο Παγκόσμιο Συνέδριο Γαλλόφωνων Ερευνητών επεσήμαναν όχι μόνο τη λογοτεχνική και ποιητική σημασία των αφρικανικών παραμυθιών, αλλά και τη λειτουργία τους ως μέσο κοινωνικής και πολιτικής αγωγής. Και όταν ο Παγκόσμιος Οργανισμός για τη Γαλλοφωνία ενθαρρύνει τη μετάφραση της λογοτεχνίας γραμμένης σε αφρικανικές γλώσσες προς τη γαλλική ή 'αλλες αφρικανικές γλώσσες, είναι στο σωστό δρόμο.

Η διδασκαλία των τοπικών και εθνικών γλωσσών είναι επίσης μια αναγκαιότητα, αλλά είναι ένα ζήτημα που εκτιμάται υπό το πρίσμα δύο εκτιμήσεων.

Η διδασκαλία στο σχολείο των γλωσσών που ομιλούνται σε οικογένειες αποτελεί προϋπόθεση για την οικογενειακή μετάδοση αυτών των γλωσσών, χωρίς την οποία καμία γλώσσα δεν μπορεί να επιβιώσει. Αλλά είναι αυτονόητο ότι η συνάφεια αυτής της διδασκαλίας εξαρτάται από ένα ικανοποιητικό γλωσσικό και παιδαγωγικό «οπλοστάσιο», το οποίο απέχει πολύ από την πραγματικότητα. Είναι απαραίτητο, επίσης, οι εκπαιδευτικοί να είναι καλά εκπαιδευμένοι σε αυτές τις γλώσσες, όταν δεν είναι αυτόχθονες ομιλητές, κάτι που δημιουργεί επί της ουσίας πολλά προβλήματα όταν υπάρχει μεγάλος αριθμός γλωσσών που συνυπάρχουν σε ανομοιογενή εδάφη σε γλωσσικό επίπεδο.

Η δεύτερη σκέψη αφορά την επιλογή των γλωσσών. Είναι σαφές ότι οι εθνικές και τοπικές διδασκόμενες γλώσσες πρέπει να είναι οι γλώσσες που ομιλούνται στις οικογένειες. Διαφορετικά, όπως εύστοχα σημείωσε ο Pierre Frath στο Παγκόσμιο Συνέδριο Γαλλόφωνων Ερευνητών στην Accra, το επιδιωκόμενο εκπαιδευτικό όφελος είναι μηδενικό, ή ακόμη και αρνητικό, και συμβάλλει στην εξάλειψη των γλωσσών που υποτίθεται ότι προστατεύει, με βάση ένα γλωσσικό εθνικισμό ο οποίος καταγγέλεται, επίσης.

Διατυπώνοντας αυτές τις λέξεις, έχουμε την εντύπωση ότι γκρεμίζουμε πολλές ανοιχτές πόρτες, διότι αυτά τα θέματα είναι πολύ γνωστά στο Διεθνή Οργανισμό Γαλλοφωνίας και τις αφρικανικές κυβερνήσεις που εμπλέκονται στο πρόγραμμα Σχολείο και εθνικές γλώσσες (ELAN), για παράδειγμα.

Αλλά αυτό που θα θέλαμε να τονίσουμε πάνω απ'όλα είναι η ανάγκη να αλλάξουμε το πρότυπο και να αφήσουμε το μονόγλωσσο πρότυπο για το πολύγλωσσο. Το μονογλωσσικό πρότυπο, με το οποίο ο Αγγλοσαξωνικός κόσμος και οι Ευρωπαϊκές χώρες είναι ακόμα εμποτισμένοι, είναι αφαιρετικό, με την έννοια ότι η μία γλώσσα εκδιώχνει την άλλη, και όπου κάθε δίγλωσσο ή πολυγλωσσικό σύστημα είναι σε κατάσταση διγλωσσίας, δηλαδή όπου οι εμπλεκόμενες γλώσσες βρίσκονται σε κατάσταση ανισότητας και σε αμοιβαίο ανταγωνισμό ή ακόμη και σύγκρουση. Αντιθέτως, το πολυγλωσσικό πρότυπο είναι πρόσθετο, δηλαδή αντιλαμβανόμαστε τις γλώσσες ως συμπληρωματικές. Θα δανειστούμε από τον Κάρολο Β' τη φράση «ένας άνθρωπος που μιλά τέσσερις γλώσσες αξίζει όσο τέσσερις άνθρωποι», μια φράση με πολλαπλές παραλλαγές και δημιουργούς, την οποία συναντάμε σε διάφορα πολιτισμικά περιβάλλοντα. Αλλά η ιδέα δεν είναι καινούργια, και συμπληρώνεται με την ιδέα ότι δεν γνωρίζουμε καλά τη γλώσσα μας παρά μόνο όταν γνωρίζουμε τις γλώσσες των άλλων, μια ιδέα που δανειζόμαστε τόσο από τον Goethe όσο και τον Saint-Exupéry. Σήμερα, πολλές έρευνες έρχονται να ενισχύσουν τη φράση τους και καταλήγουν στα πλεονεκτήματα που αναπαριστά για τον καθένα ένα καλό γλωσσικό κεφάλαιο και, ιδιαίτερα ένα πολυγλωσσικό κεφάλαιο.

Η μεγάλη γλωσσική πρόκληση που επικρατεί σήμερα στην Αφρική είναι να επιλέξουμε στο μυαλό και στην πραγματικότητα το πολυγλωσσικό παράδειγμα. Οι λαοί της Αφρικής είναι αρκετά καλά εξοπλισμένοι για να ανταποκριθούν σε αυτή την πρόκληση και είναι τώρα η στιγμή που αυτό πρέπει να γίνει. **Τέλος** ◀

Αν νομίζετε ότι το ΕΠΠ κάνει καλές αναλύσεις και υπερασπίζεται καλές ιδέες, μην διστάζετε να του προσφέρετε την υποστήριξή σας. Από το τεύχος 80, το ενημερωτικό δελτίο του ΕΠΠ δε θα είναι εξ ολοκλήρου διαθέσιμο, παρά μέσω μιας ελάχιστης συνδρομής των 5 ευρώ. ΤΟ ΕΠΠ ΣΕ ΕΧΕΙ ΑΝΑΓΚΗ

**Έρθε η στιγμή να [ενταχθείτε στο Ε.Π.Π.](#)
ή να γίνετε συνδρομητής/τρια στο ενημερωτικό του δελτίο και να μοιραστείτε τις δράσεις του**

Άρθρα που δεν πρέπει να χάσετε

Thank you ! Les remerciements en anglais de la Fondation du Patrimoine aux donateurs étrangers pour Notre-Dame

Qu'un établissement public du ministère de la culture de la République française,
la Fondation du patrimoine, remercie en anglais les nombreux donateurs étrangers
parmi lesquels on peut imaginer beaucoup de francophones et amateurs de la langue française, voilà qui laisse pantois et qui frise le scandale. Le document cijoint nous a été envoyé par une lectrice italienne, professeur de français, qui nous
a fait part de son désarroi et de son indignation.

[Διαβάστε τη συνέχεια...](#)

Korean language speakers should take pride in Konglish – it’s another wonderful example of linguistic diversity

The Conversation, 14 June 2019 Konglish is the term used to describe the variety of English unique to Korea. It is just one of many varieties of the English language that exists far beyond the borders of so-called “inner circle” Englishes – those spoken in countries such as Britain and the US, for example. As such, Konglish is sometimes met with hostility – even by Koreans themselves...

[Διαβάστε τη συνέχεια...](#)

Will Brexit change Ireland's dependancy on the English language?

RTé - Updated / Monday, 11 Mar 2019 16:20 - By Ken Ó Donnchú UCC "Like everything else right now, Brexit inevitably lurks in the background of language question" Photo: iStock Opinion: after Brexit, Ireland will be the only member state where English is spoken as its first language which has both advantages and challenges When was the last time you had a conversation that wasn't...

[Διαβάστε τη συνέχεια...](#)

Warum Sprache mehr ist als Wörter (23. Juni, von Gesine Weber)

Eine gemeinsame europäische Verkehrssprache ist gut - aber nicht genug, um der kulturellen Vielfalt in der EU gerecht zu werden. Nur durch konsequente Mehrsprachigkeit können wir Grenzen für das gegenseitige Verständnis aufbrechen und interkulturelle Kompetenz schaffen, meint Gesine Weber. Ist eine gemeinsame Verkehrssprache nicht genug oder behindert sie gar kulturelle Vielfalt? ...

[Διαβάστε τη συνέχεια...](#)

Competências linguísticas requeridas pelos empregadores portugueses nos últimos 40 anos: o caso dos profissionais de secretariado

Millenium, Journal of Education, Technologies and Health n.º 4e (2019): Série 2, n.º 4e: edição especial: abril 2019 Resumo Introdução: Com a internacionalização e a globalização, as competências em línguas são cada vez mais úteis no mercado laboral, sobretudo em funções com relações com outros mercados, como é o caso do secretariado/apoio à gestão. Objetivos:...

[Διαβάστε τη συνέχεια...](#)

Rapport sur le climat : Le retard des traductions officielles, un obstacle à la communication...(Theconversation.com)

Theconversation - 21 mai 2019, 09:07 CEST Mis à jour le 22 mai 2019, 11:32 CEST Cet article est publié dans le cadre du Forum international de la météo et du climat, qui se tiendra à Paris du 25 au 28 mai 2019 et dont The Conversation est partenaire. Retrouvez toutes les infos pratiques pour prendre part à ce rendez-vous sur le site du Forum : forumeteoclimat.com. À l'heure où des...

[Διαβάστε τη συνέχεια...](#)

Deux nouvelles langues de navigation sur Calenda

« Calendário, calendrier, calendario, calendar, Kalender » : la navigation sur Calenda est désormais disponible en cinq langues ! L'espagnol et l'allemand viennent s'ajouter au français, anglais et portugais. En effet, si la France représente plus de 50 % des visites sur le calendrier, la plateforme connaît depuis plusieurs années une fréquentation internationale croissante. En...

[Διαβάστε τη συνέχεια...](#)

Northern Ireland risks being left behind because children are not required to learn a second language in primary school (The Conversation)

The European Union recommends for every citizen to be able to communicate in two languages in addition to their mother tongue – and makes language learning for primary school children a priority. Children in England Scotland and Wales learn a foreign or indigenous language as part of the curriculum. But Northern Ireland is the only part of the UK where primary school pupils do not have to learn...

[Διαβάστε τη συνέχεια...](#)

Rencontre avec l'une des gagnantes du Concours international d'éloquence de l'Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne (Lettre d'information de l'AUF)

Mathilde Zerbo, étudiante à la faculté de médecine de l'Université Saint-Thomas d'Aquin au Burkina Faso, a remporté deux prix dans le cadre de la finale du Concours international d'éloquence de l'Université Paris 1 Panthéon-Sorbonne organisée le 21 mai 2019 au Panthéon (Paris, France) : le prix du public TV5 Monde et le Prix de la Révélation décerné par le...

[Διαβάστε τη συνέχεια...](#)

Έρθε η στιγμή να [ενταχθείτε στο Ε.Π.Π.](#)
ή να γίνετε συνδρομητής/τρια στο ενημερωτικό του δελτίο και να μοιραστείτε τις δράσεις του

Ανακοινώσεις και δημοσιεύσεις

Les langues-cultures moteurs de démocratie et de développement (Martine Boudet, coord.)

Vient de paraître aux éditions du Croquant Martine Boudet (coord.) *Les langues-cultures moteurs de démocratie et de développement*. Peut être commandé dès

maintenant (franco de port) sur le site de l'éditeur : <http://www.editionsCroquant.org/component/mijoshop/product/550-les-langues-cultures>

[Διαβάστε τη συνέχεια...](#)

	<p>1989 - 2019 : La chute du mur de Berlin a 30 ans (Spectacle de Marén Berg - 9 novembre 2019 à Paris)</p> <p>Marén Berg, « Allemande par naissance, Française par amour » se souvient de sa vie d'adolescente à Berlin, avant l'érection du Mur en 1961, des 28 ans pendant lesquels ce « mur de la honte » a empêché le peuple de la RDA de vivre en liberté et de sa joie à sa chute le 9 novembre 1989 ! En 2009, Marén Berg avait créé la pièce « Mon Mur à...</p> <p>Διαβάστε τη συνέχεια...</p>
	<p>6e éd. cours de français Université Francophone de l'Italie du Sud (15-28 juillet), derniers jours</p> <p>La Renaissance Française, in collaborazione con il Comune di Faeto, la Federazione italiana delle Alliances Françaises, l'Université Senghor di Alessandria d'Egitto (operatore diretto della Francofonia), il DoRiF-Università, l'Associazione LEM-Italia (Langues d'Europe et de la Méditerranée) e l'associazione Les amis de l'UFIS, organizzano i corsi estivi di perfezionamento di Lingua francese...</p> <p>Διαβάστε τη συνέχεια...</p>
	<p>Multilingualism in European Language Education</p> <p>Edited by: Cecilio Lapresta-Rey, Ángel Huguet Multilingual Matters, 31 May 2019, ISBN 9781788923309 Series: Bilingual Education & Bilingualism This book explores how different European education systems manage multilingualism. Each chapter focuses on one of ten diverse settings (Andorra, Asturias, the Basque Country, Catalonia, England, Finland, France, Latvia, the Netherlands and Romania)...</p> <p>Διαβάστε τη συνέχεια...</p>
	<p>Appel à communication : Approches interdisciplinaires du multilinguisme (11-13 juin 2020, Zwickau, Allemagne)</p> <p>Colloque international en coopération avec l'Université Polytechnique Hauts-de-France et l'Université de Lorraine Date limite de l'appel à communication : 30 juillet 2019 Dans un monde de plus en plus globalisé, le thème du multilinguisme prend une place toujours plus centrale. Cette manifestation interdisciplinaire vise à éclairer cette thématique variée sous différents...</p> <p>Διαβάστε τη συνέχεια...</p>
	<p>Call for papers: Multilingualism: Challenges, Theoretical Perspectives and Practical Implications</p> <p>Abstract submission deadline: 1 September, 2019 Abstract submission here: http://www.clas-lab.com (starting from June 14, 2019) The 2nd International Conference on Multilingualism: Challenges, Theoretical Perspectives and Practical Implications. 20-21 November, 2019 Faculty of Languages, Arts and Human Sciences Ait Melloul Campus Ibn Zohr University, Morocco Multilingualism has attracted...</p> <p>Διαβάστε τη συνέχεια...</p>
	<p>Call for Papers: "Language and Migration: Experience and Memory"</p> <p>Call deadline: November 1, 2019</p> <p>Part I, New York City (location TBA): Thursday May 7 to Friday May 8. Keynote Speaker: Prof. Ingrid Piller, Professor of Applied Linguistics, Macquarie University, Sydney</p> <p>Part II, Princeton University: Friday Evening May 8 at 7pm to Saturday, May 9.</p> <p>Διαβάστε περισσότερα εδώ... >>>></p>
	<p>Psychology of Language Learning (call for papers)</p> <p>Call deadline: 15 September 2019 The fourth international Psychology of Language Learning conference (PLL4) will be held at Cape Breton University,</p>

	<p>Sydney, Nova Scotia CANADA from June 24-28, 2020 based on the theme "Currents and Waves." We are interested in receiving proposals on a wide range of topics relating to the many currents and waves of thinking about psychology of language...</p> <p>Διαβάστε τη συνέχεια...</p>
	<p>Par Tous Les Chemins. Florilège Poétique Des Langues De France (alsacien, Basque, Breton, Catalan, Corse, Occitan) Marie-Jeanne Verny & Norbert Paganelli (coord.)</p> <p>Préface de Jean-Pierre Siméon « Il y a des livres possibles, des livres pourquoi pas, des livres on se demande pourquoi, et des livres nécessaires : celui-ci en est un », écrit le grand poète Jean-Pierre Siméon dans la préface de cet ouvrage. Et il argumente ainsi son propos : « Toute langue non conforme à la langue dominante est une terre de liberté. En outre nulle langue...</p> <p>Διαβάστε τη συνέχεια...</p>
	<p>La langue française dans le monde 2018 (Synthèse)</p> <p>Avec 300 millions de locuteurs, en progression de près de 10 % depuis 2014, le français est la 5e langue la plus parlée au monde après le chinois, l'anglais, l'espagnol et l'arabe. Présente sur les 5 continents, la langue française a toutes les caractéristiques d'une langue mondiale. Comme quelques autres, peu nombreuses, elle se distingue par son statut et l'influence qu'elle...</p> <p>Διαβάστε τη συνέχεια...</p>
	<p>Faut-il vraiment traduire Trump ? Autour du dernier essai de Bérengère Viennot</p> <p>Entre Obama l'élégant et Trump le manager, il y a eu plus qu'une rupture de style, une rupture de ton. Traductrice de presse, notre invitée Berengère Viennot s'est d'abord arrachée les cheveux quand elle a été confrontée à cette langue nouvelle, «des phrases souvent inachevées», dit-elle, et parfois «dépourvues de sens». Puis elle a commencé à analyser cette syntaxe...</p> <p>Διαβάστε τη συνέχεια...</p>
<p>Ήρθε η στιγμή να ενταχθείτε στο Ε.Π.Π. και να μοιραστείτε τις δράσεις του</p> <p style="text-align: center;"> </p>	